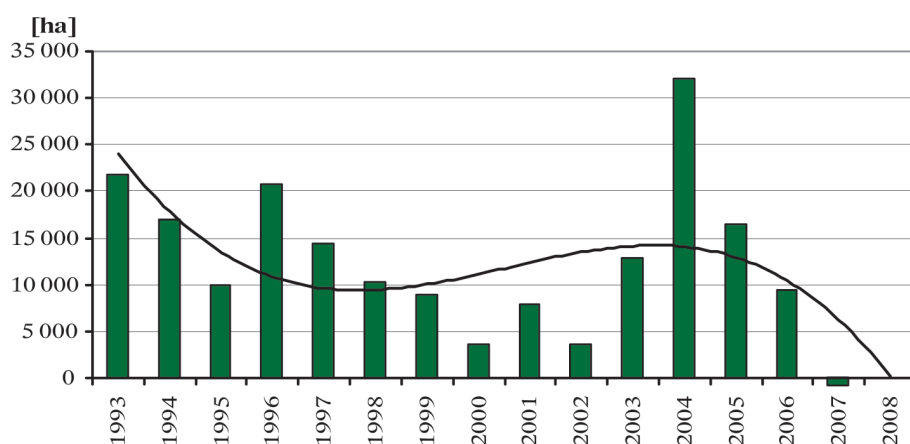


4.1.2.2 LISTOŽRAVÝ A CICAÝV HMYZ (Ing. M. Zúbrik, PhD.)

Výskyt **listožravých druhov škodcov** v lesoch SR postupne klesá už od roku 2004, kedy sme zaznamenali najvyššiu úroveň poškodenia za posledných 15 rokov (obr. 40). V roku 2008 bol výskyt listožravých druhov mimoriadne nízky. Poškodených bolo len 837 ha pričom sa jednalo o slabé poškodenie (tab. 15). Tento stav je veľmi pozitívny, ale je potrebné poznamenať, že v hláseniach L 116 sa neobjavili niektoré druhy, ktorých prítomnosť LOS v roku 2007 zaznamenala. Skutočná výmera poškodených porastov bola zrejme mierne vyššia.

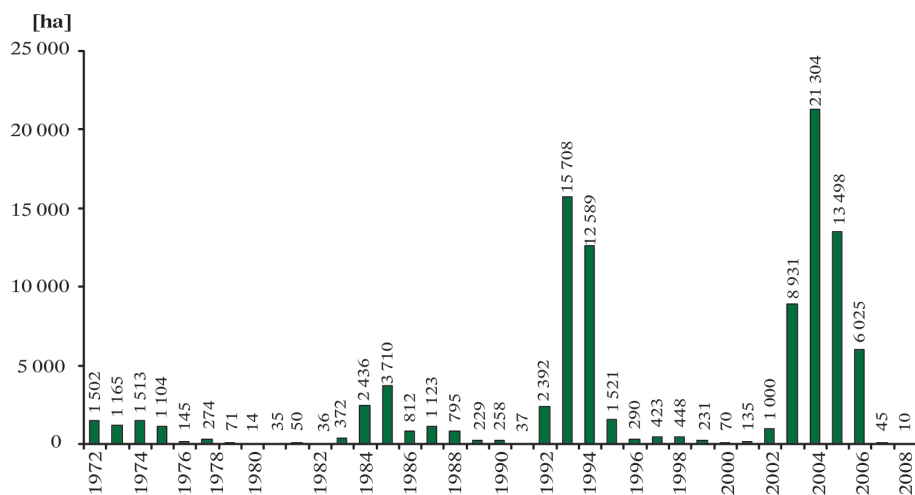
Tabulka 15 Výskyt najvýznamnejších druhov listožravého a cicavého hmyzu v roku 2007

Škodlivý činiteľ	Slabo	Silno	Spolu
	[ha]		
Mniška veľkohlavá	45	0	45
Piadivky	206	0	206
Obaľovače	575	0	575
Chrústy	11	0	11
Spolu	837	0	837



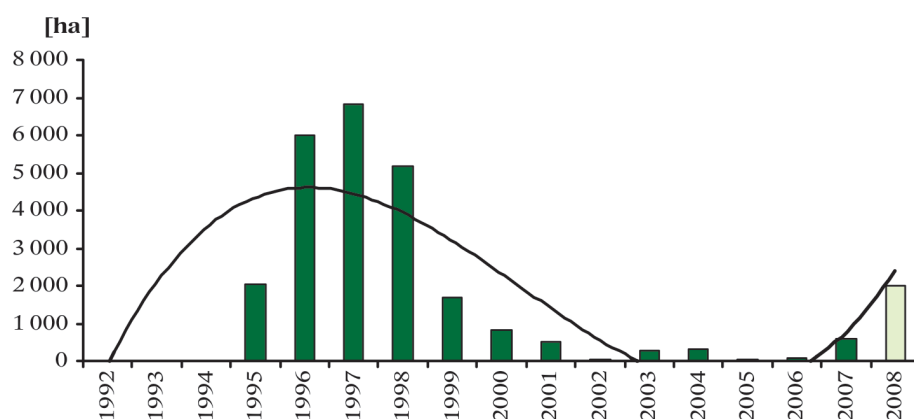
Obrázok 40 Vývoj napadnutej výmery lesov listožravým a cicavým hmyzom

V roku 2007 neboli z nášho územia hlásené takmer žiadne škody spôsobené **mniškou veľkohlavou** (*Lymantria dispar*). Gradácia škodcu definitívne skončila už v roku 2006. Jej premnoženie v rokoch 2004 – 2006 bolo najsilnejšie za posledných 100 rokov nielen v SR, ale aj v celom stredoeurópskom a juhoeurópskom regióne. Potvrdilo sa, že mniška patrí medzi druhy, ktorým zmeny klímy vyhovujú a je možné očakávať, že budúca gradácia bude ešte silnejšie ako tá posledná. Proti tomuto druhu sa v roku 2007 nevykonávali žiadne obranné opatrenia.



Obrázok 41 Výmera lesov poškodená húsenicami mnišky veľkohlavej na Slovensku od roku 1972 s prognózou pre rok 2008

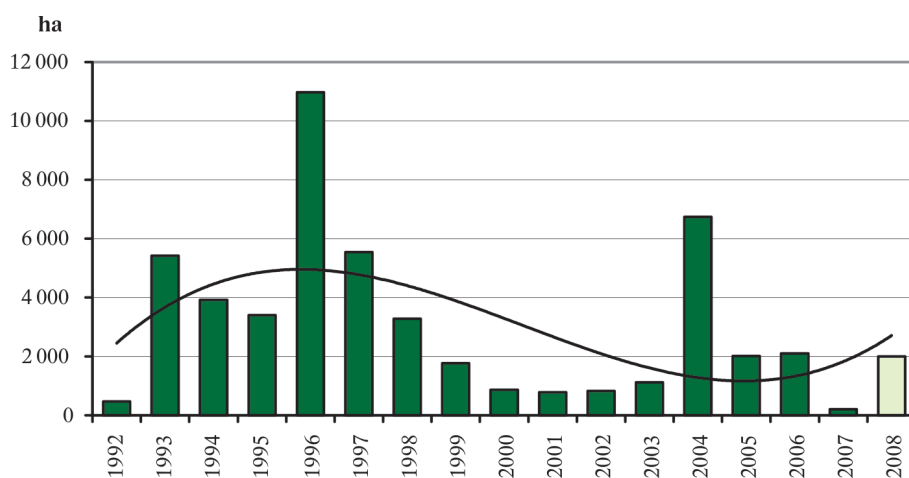
VÝSKYT ŠKODLIVÝCH ČINITELOV V ROKU 2007



Obrázok 42 Výmera lesov poškodená obalovačmi na duboch na Slovensku od roku 1992 s prognózou pre rok 2008

Obalovače na duboch [Tortricidae]. Táto skupina škodcov v roku 2007 nespôsobovala vážnejšie škody. Ich početnosť sa mierne zvýšila oproti roku 2006. Tento trend je dosť typický vzhľadom na doznievajúcu početnosť mnišky veľkohlavej. Signalizuje dvíhajúcu sa gradáciu škodcov tejto skupiny. Celá výmera napadnutých porastov bola poškodená len slabo. Najhojnejší druh z tejto skupiny je obalovač zelený (*Tortrix viridana*).

Piadivky na duboch (*Erannis defoliaria*, *Operophtera brumata*). V roku 2007 sme pozorovali mierny pokles aktivizácie tejto skupiny škodcov. Boli hojné nielen na jar (húsenice), ale oveľa viac na jeseň – motýle. Opatrenia proti mniške veľkohlavej sa už nerealizovali a tak sa pomerne silné rojenie piadiviek dalo koncom roka 2007 pozorovať prakticky všade asi do nadmorskej výšky 350 – 400 m n. m. Najhojnejšie boli na Záhorí a v Malých Karpatoch.



Obrázok 43 Výmera lesov poškodená piadivkami na duboch na Slovensku od roku 1992 s prognózou pre rok 2008

Rúrkovček smrekovcový (*Coleophora laricella*). V roku 2007 sa opakovane ošetrili lokality škodcu na OZ Kriváň, LS Málinec. Naďalej je potrebné početnosť škodcu monitorovať. Škodca sa môže v roku 2008 objaviť aj v oblasti Štiavnických vrchov, Veporských vrchov, Poľany a na ďalších lokalitách. Gradácia tohto druhu má permanentný charakter. V hláseniach L116 sa neobjavila informácia o škodách nim spôsobených.

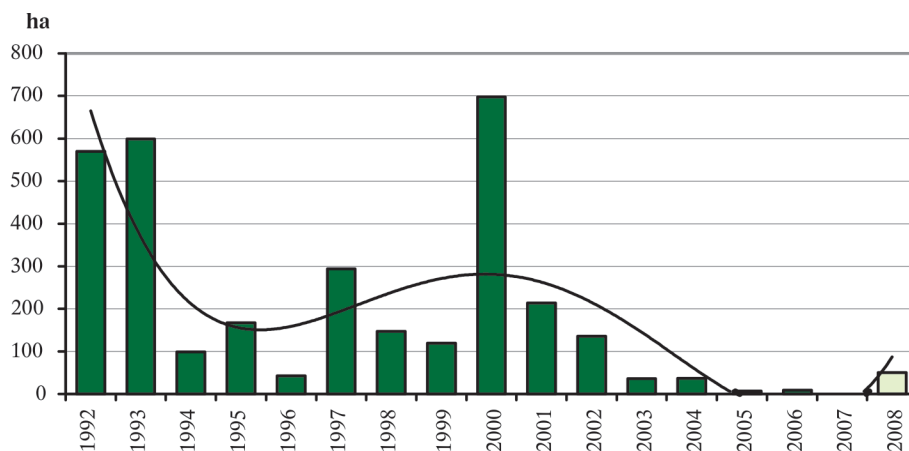
Hrebenárky na borovici (*Diprion pini* a *Neodiprion sertifer*). Už viac ako 10 rokov sme u nás nezaznamenali významnejší výskyt týchto druhov. Pravidelne sa vyskytujú len lokálne a jednotlivo najmä na Záhorí. Patria medzi také druhy, ktoré by mohli reagovať na zmeny klímy zvýšením výskytu nielen na borovici sosne, ale aj na kosodrevine.

Obalovač mládnikový (*Rhyacionia buoliana*). Permanentne sa vyskytuje v oblasti Záhoria, kde napáda mladé 8 – 12-ročné porasty borovíc, ale aj na ostatom území Slovenska. V roku 2007 bola jeho početnosť stabilizovaná. Objavil sa lokálne na malých výmerách.

Kôrovnica kaukazská (*Dreyfusia nordmanniana*). Početnosť škodcu v roku 2007 mierne stúpila (ML Banská Bystrica, OZ Beňuš, OZ Slovenská Ľupča), aj keď sa v hláseniach neobjavila (obr. 44). Vyskytuje sa veľmi

VÝSKYT ŠKODLIVÝCH ČINITEĽOV V ROKU 2007

pravidelne v horských oblastiach na jedľových mladinách. V roku 2008 boli lokálne vykonané obranné opatrenia (ML Banská Bystrica, 45 ha). Zatiaľ LOS nepozorovalo mimoriadny nárast populácie. Škodca sa pravidelne už viacero rokov vyskytuje v rovnakých lokalitách a neobjavujú sa náznaky výraznejšieho zväčšovania areálu v SR.



Obrázok 44 Výmera lesov poškodená kôrovnicou kaukazskou na Slovensku od roku 1992 s prognózou pre rok 2008

Vošky na smreku a smrekovci (*Adelges laricis*, *Sacchiphantes viridis*). Vošky na smrekovci sa stali od roku 2000/2001 vážnym problémom smrekovcových mladín. Ich výskyt je permanentne vysoký a sprevádza ho lokálne až skupinové hynutie smrekovcových mladín (Slovenská Lupča, Beňuš, Kriváň, atď.). V hláseniach L 116 sa neobjavili. V letných mesiacoch sa obranný zásah proti kôrovniciam na smrekovci na OZ Slovenská Lupča a OZ Čierny Balog nerealizoval z dôvodu nedostupnosti helikoptéry, ktorá je v týchto terénoch lepším aplikátorom ako plošníkovo lietadlo. Porasty sú však dlhodobo napadnuté. Jedná sa zväčša o zmiešané porasty (smrekovec, smrek, buk) vo veku asi 10 rokov. Tieto rozsiahle rovnoveké porasty vznikli po výsadbe kalamitných plôch po veternej smršti z júla 1996. V súčinnosti s hubami *Fusarium subglutinans* a *Lachnellula willkommii* môžu smrekovcové mladiny odumrieť tak, ako sa to lokálne stalo na Slovensku v rokoch 2001 a 2005.

Mníška zlatoritka (*Euproctis chrysorrhoea*). V okolí Nitry, Levíc a na niektorých ďalších lokalitách sme na jar roku 2007 zaznamenali holožery spôsobené mníškou zlatoritkou. Jej premnoženia sú permanentné v posledných 3 – 6 rokoch. Početnosť škodcu bola v roku 2007 vysoká, čo sa prejavuje už aj úhynom stromov. Druh je početnejší od roku 1999 – 2000. Jedná sa väčšinou o aleje v okolí ciest tvorené čerešňou a jabľonami. Škodca je polyfág a mohol by pri premnožení spôsobovať škody aj v lesných porastoch, najmä dubín. Jeho výskyt v dubinách sa ale nepotvrdil. Škody na rovnakej úrovni očakávame aj v roku 2008.

Ploskáčik pagaštanový (*Cameraria ohridella*). Okrem izolovaných miest, ktorých je čím ďalej tým menej, napadol tento druh prakticky všetky pagaštany na celom území Slovenska. Jarné rojenie bolo intenzívne a nebolo narušované výkyvmi počasia. Na jeseň 2007 mnoho stresovaných stromov opätovne rašilo a miestami dokonca kvitlo (napr. v okolí Nitry).

Spriadač americký (*Hyphantria cunea*). Hojný pozdĺž diaľnic, v roku 2007 rovnako ako v roku 2006 na ústupe – výskyt minimálny až vzácny.

Chrústy (*Melolontha*). Zaznamenali sme zvýšenie škôd spôsobených imágami na Záhorí. Jarné rojenie bolo veľmi intenzívne. Zasiahlo rozsiahle výmery najmä dubových porastov. Obranné opatrenia, ktoré LOS pripravovala najmä v súčinnosti s OZ Šaštín. Na základe negatívneho stanoviska správy CHKO Záhorie sa nemohli nerealizovať. Na časti územia sa vykonali pozemné postreky.